

Kaspars Zemītis: "Cēsnieka kods ir manī un nekur tas nepazudīs"

Foto: Jānis Saliņš

Noslēdzoties Vispārējiem latviešu Dziesmu un Deju svētkiem, uz sarunu aicinājām cēsnieku, ģitāristu Kasparu Zemīti, lai runātu par Dziesmu svētkiem kā daļu no latvieša "koda", Cēsu patriotismu, pirmajiem ģitāras akordiem un citiem piedzīvojumiem, kas piedzīvoti uzaugot Cēsīs, un ne tikai.

Kaspar, vai arī Tu kādā veidā iesaistījies Vispārējos latviešu Dziesmu un Deju svētkos, vai tikai baudīji tos?

Šī gada Dziesmu svētkos iesaistījos pilnā mērā, kā arī izbaudīju tos visdažādākajos veidos. Mans koris, Lutera draudzes koris, kas bāzējas Torņakalna baznīcā, Rīgā, piedalījās Dziesmu svētkos, un es līdz ar to. Daudzi mani pat sauc par šī kora krusstēvu, jo kopā ar Matīsu Tuču to atjaunojām.

Ar kori izdzīvoju visu gatavošanās procesu – mēģinājumus, skates. Arī garās mēģinājumu stundas Mežaparka estrādē, rindas pie ēdinātājiem – visu. Protams, nebiju

varbūt gluži uz katru kora mēģinājumu, un visos mēģinājumos Mežaparkā, jo Dziesmu svētku laikā man bija tas gods spēlēt arī kokļu koncertā, Ķīpsalā, kopā ar Ievu Veidi un Valmieras koklētājiem, kā arī jāpiedalās Intara Busuļa koncertos. Bet kopā ar koristiem nodziedāju koncertu "Tīrumā" un abus noslēguma koncertus. Kopumā ļoti darbīga un emocijām bagāta nedēļa.

Šajos Dziesmu svētkos mani ārkārtīgi patīkami pārsteidza tas, ka "Garīgajā koncertā", ko veidoja vokālie ansambļi Jāņa baznīcā, bija izvēlējušies izpildīt arī manis sarakstītu dziesmu ar Leona Brieža vārdiem "Ko mums ir pačukstējis Dievs" un tas man bija liels pagodinājums.

Tāpat, protams, arī atklāšanas koncerts, kam kopā ar Kārli Lāci un radošo grupu jau laicīgi bijām sākuši gatavoties, apzinoties šo svētku nozīmīgumu un vērienu.

Vai varam runāt par dziesmu svētkiem kā daļu no latvieša "koda" vai latvieša būtības?

Protams! Un labi ir uzdot šo jautājumu tagad, īsi pēc svētku noslēguma, kamēr esam ar svaigām emocijām un iespaidiem par piedzīvoto.

Kā profesionālim mūzikas jomā un skatuves jomā, man gan šīs emocijas ir nedaudz dalītas. Kā mākslinieks esmu ticis pievests līdz pat skatuvei, taču, ejot nostāties uz skatuves kopā ar koristiem, citkārt prasījās lielāka cieņa no organizatoru puses tieši pret koristiem, dejotājiem. Taču, ar visu to, dalībnieku dziedāšanas prieks un vēlme dziedāt stāvēja pāri visam – muzicēšanas, dziedāšanas, arī dejošanas kods ir mūsos.

Diezgan labi arī apzināmies, ka šo notikumu redz un apbrīno arī pasaulē. Un apbrīno ne jau tikai tā svētku gala rezultāta jeb gala koncertu krāšņuma dēļ, bet apbrīno arī to darbu, ko koristi, dejotāji, ir gatavi ieguldīt, lai līdz tam nonāktu. Taču šeit vēlreiz varam pieminēt šo dziedāšanas prieku, kas mūs caurvij, jo izbaudām ne vien gala rezultātu, bet arī pašu procesu, neskatoties uz to, ka tas nav no tiem vieglākajiem.

Kā reiz, īsi pirms intervijas runāju ar sava kora diriģentu, kas jau ir gatavs kalt nākamās plānus un gatavoties nākamajai piecgadei. Visi zinām, ka zināmā mērā aktīvā koru darbība un aktīvo koristu skaits mēdz nedaudz noplakt līdz ar Dziesmu svētku noslēgšanos, taču nekas jau nebeidzas un visi zina, ka pēc pieciem gadiem atkal būs lielie svētki.

Šeit varam vilkt līdzības ar Olimpiskajām spēlēm, kur noslēdzoties vienam Olimpiskajam ciklam, to dalībnieki bez kāda liela pārtraukuma uzreiz gatavojas jau nākamajām!

Jā, es Tev piekrītu! Tas kods mūsos ir, tas ir jāuztur un jādod vēl lielāku cieņu svētku dalībniekiem. Tu nespēj iedomāties, ar kādu kaifu es izbaudu mirkli, kurā, kamēr es lasu notis, līdzās stāvošie baritoni, kas visdrīzāk nemaz nav mūzikas profesionāļi, zina visu – dziesmu vārdus un notis no galvas un var skatīties uz diriģentu un dziedāt.

Protams, nav tā, ka nezinu dziesmu vārdus, notis – atpazīstamākās, protams, zinu, taču viņi zina visu, un tas rada vārdos neizsakāmas sajūtas!

Ja (iespējams šāda reize pienāks) Tev būtu iespēja kāpt uz skatuves un uzrunāt svētku dalībniekus un klātesošos, ko Tu teiktu? Kāds būtu Tavs vēstījums vai vēlējums?

Labs jautājums! Kad stāvam uz skatuves un klausāmies, varam izanalizēt, kas patika, kas nepatika. Man ļoti patika mūsu jaunievēlēta prezidenta, Edgara Rinkēviča kunga uzruna. Man patika tas, ka tika vēlēts ne tikai baudīt svētkus, bet cilvēki aicināti arī iegūtās emocijas un enerģiju apkopot un ķerties pie darbiem! Es arī vairāk esmu darba cilvēks, tāpēc tā mani uzrunāja.

Es laikam aicinātu visiem baudīt svētkus un neaizmirst, ka tieši darīšana ļauj šos svētkus piedzīvot. Tāpat es aicinātu cilvēkus sapņot un ļauties sapņiem. Daudzi mani kora biedri, kas šogad piedzīvojuši savus pirmos Dziesmu svētkus, saka, ka viņiem sapņos nav rādījies, ka viņi kādreiz būs daļa no šī vērienīgā notikuma. Jāsapņo, jo sapņojot mēs ieraugām, kas mums būs jāizdara, lai nonāktu pie kāda rezultāta. Protams, pēc tam jābeidz sapņot un jāķeras pie darbiem, un tas sapnis jārealizē. Un tik daudzi pierāda, ka vienkārši ņemot un darot, piepildās viens, otrs, trešais, mazāks, lielāks, milzīgi sapņi – cilvēkiem ir jāsapņo, un ne tikai jāsapņo, bet arī jātīc saviem sapņiem un jāstrādā, lai tos realizētu.

Kur šobrīd pāiet Tava ikdiena? Cik aktīva Tev ir šī vasara koncertējot?

Es cerēju, ka pēc Dziesmu svētkiem būs neliels mirklis atelpai, taču arī pirms mūsu sarunas biju ar notīm un gatavojos. Mana sieviņa ir mana menedžere un viņa pavisam mierīgi var sakārtot man piecus koncertus dienā, no kuriem trīs ir Ventspilī un divi Rīgā, un, kad pēc koncertiem esi ap pusnakti mājās, nodomā – jā, tiešām arī varēja šos koncertus nospēlēt un visur nokļūt laikus. Bet es esmu laimīgs, ja man zvana un aicina uz koncertiem, kur cilvēki grib dzirdēt manu mūziku. Protams, arī ar Intaru Busuli, Daumantu Kalniņu, Elzu Rozentāli – es koncertēju ar lielu prieku.

Kā pavisam īpašu notikumu sev gribu atzīmēt koncertu “IMKA un Kaspars Zemītis”, 26.augustā, Liepājā, kur uzstāšos kopā ar Liepājas simfonisko orķestri un spēlēšu savu mūziku un Imanta Kalniņa mūziku.

Tā kā, jā, darīt ir, ko un tāda vasaras atpūtas sajūta man viennozīmīgi nav.

Pats sevi aizvien uzskati par cēsnieku? Vai varam runāt arī par kādu cēsnieka kodu?

Protams, ka uzskatu sevi par cēsnieku. Šobrīd gan, kad braucu uz Cēsīm, vairāk ir sajūta, ka braucu ciemos, jo ģimene un visa ikdiena pāriet Rīgā. Taču, lai kas un kā būtu, es runāju un jūtu Cēsis kā savējās. Vai runa ir par Cēsu skolu, vai koncertzāli, man Cēsis sirdī ir kā īpašā vietā. Un, nemaz nerunājot par Cēsu dabu, pat, ja brauc

garām, uz, piemēram, Smiltēni vai Jaunpiebalgu, Tu brauc te garām un tā sajūta aizvien ir tāda, ka tā ir tomēr Tava vieta. Un katru reizi, kad iebrauc pilsētā, un atceries, kā te viss izskatījās Tavā bērnībā un jaunībā. Atceries, kā bērnībā gājiens uz mūzikas skolu likās vesels ceļojums, vai atceries, kā jaunībā trakoji un dauzījies ar draugiem.

Protams, tāds Cēsu kods ir manī un nekur tas nepazudīs. Pat tad, kad Cēsis piemin kā vēstures notikumiem bagātu pilsētu, kā pilsētu, no kuras nāk arī mūsu Latvijas sarkanbaltsarkanais karogs, mani pavisam noteikti pārņem tāds patriotisks lepnums.

Varbūt tev atmiņā ir kāds notikums no dzīves Cēsīs, ko aizvien atceries ar smaidu?

Par jaunības bohēmas piedzīvojumiem laikiem detaļās labāk neieslīgšu, bet kā vienu tādu notikumu, ko tiešām atceros ar smaidu, ir reize Cēsu alus darītavā, kad tā darbojās vēl savās vēsturiskajās telpās, kas atbalstīja ansambli, kurā spēlēju.

Svētdienu rītos mums viņu telpās notika mēģinājumi, un mums bija atļauts ar savām pudelēm pasmelt alu no mucām, kurās tas glabajas. Reiz kāda kundze, kas tur strādāja, to redzot noteica “puikas, ko jūs te muļķojaties, nopērkat taču vienreiz spainīti”! Tas bija skaisti, jā, ka Tomsona kungs mūs pastutēja un ļāva atsperties tolaik.

Kā Tu domā, ja brālim treneris nebūtu parādījis pirmos soļus ģitārspēlē, vai tu un ģitāra būtu atraduši viens otru?

Man grūti pateikt, bet es savā dzīvē itin bieži sastopos ar to, ka tieši tā saslēdzas lietas, ka tieši tā tās notiek. To var saukt par veiksmi, par svētību, par providences pieskārienu – manā dzīvē tādu ir ārkārtīgi daudz. Es to visu redzu kā svētību un mācos tam ļauties. Protams, kā docents saviem studentiem, stāstu, ka mums ir jāstrukturē laiks, jāplāno notikumi, un arī sabiedrība no mums to sagaida, bet mēs redzam, ka tas tā dzīvē īsti nav. Mēs redzam, ka ļoti daudz lietas mūsu dzīvē notiek kā notikumi, kam tā jānotiek, un mums tiem jāiemācas ļauties. Ja Tu iemācies uzticēties un ļauties, Tavā dzīvē notiek brīnumi. Ja Tu netici, un centies visu kontrolēt, tad tavā dzīvē brīnumi notiek retāk.

Esmu bijis svētīts savā dzīvē ar brīnumainiem notikumiem un satikšanās reizēm, kuras mani savedušas kopā ar fantastiskiem cilvēkiem un fantastiskiem mūzikas notikumiem. Arī šie trenera Ozola pāris akordi uz ģitāras, ko viņš parādīja manam brālim, acīmredzot mani ir atveduši tur, kur esmu. Un es tur neko nemainītu un joprojām esmu laimīgs tajā, ko daru.

Šobrīd gan nespēju iztēloties, ka Kaspars Zemītis varētu uzkāpt uz skatuves un salauzt ģitāru, taču noteikti arī pirmo ģitāru salauzi Cēsīs?

Uz skatuves neesmu laužis ģitāras. Pārāk ļoti mīlu un cienu šo instrumentu. Varbūt vecums, bet neredzu iemeslu, kā instrumenta laušana uz skatuves varētu mūziku

padarīt saistošāku. Šobrīd arvien vairāk mūzikā meklēju to, kas mūs padara labākus un ceļ. Tas nenožīmē, ka spēlēju vien ļoti lirisku mūziku, man patīk arī patrakot, bet šādai performancei es nepiekrīstu.

Ģitāras Cēsīs lūza, kad ar brāli skrējām, trakojam. Pēc tam, protams, ja bija iespējams, tās līmējām un labojām.

Kādā intervijā lasīju, ka mācījies Priekuļu tehnikumā, taču iemesls patiesībā nebija tur apgūstamā profesija, bet gan ansamblis, kas tajā bāzējas.

Attiecīgi noprotams, ka jau tad "visas kārtis" liki uz mūziku, vai tomēr vēl bija kādas karjeras iespējas, ko apsvēri?

Tajā vecumā cilvēki neko daudz neapsver. Priekuļu tehnikums tika ļoti augstu vērtēts kā mācību iestāde. Mans brālis tajā mācījās, spēlēja arī grupā, attiecīgi arī tur bija draugi, rokmūzika, tusiņš. Tā kā zināmā mērā tas iespējams bijis arī vecākā brāļa faktors.

Pēc tehnikuma beigšanas vēl pus gadu nomācījos Jelgavā, Lauksaimniecības universitātē, taču ar to man pietika un sapratu, ka mūzika ir mana dzīve. Protams, daudzi teica, lai es padomāju, ar ko es pelnīšu naudu. Taču daudz nedomāju un sapratu, ka ar mūziku – vienkārši cītīgi un daudz darbošos.

Protams, ir skaidrs, ka, lai ar to nopelnītu, ir jāmēģina iekļūt pat ne starp labākajiem, bet gan zināmākajiem. Jo zinu ļoti daudz labu mūziķu, kas nav atpazīstami. Esmu patiesi laimīgs, ka taja brīdī izdarīju to izvēli, kas nebūt nebija vienkārša, bet ceļš uz to bijis ārkārtīgi interesants.

Arī šobrīd piedzīvoju šo vecumu caur saviem dēliem, kas brīžiem meklē sevi. To stāstu arī saviem studentiem. Ar milzīgu prieku skatos uz grupu "Sudden Lights", kur mans students spēlē ģitāru un mans dēls spēlē bungas. Priecājos, kā viņi patstāvīgi un prasmīgi jūt un veido savu muzikālo ceļu, jo nav tā, ka būtu viņiem ko daudz mācījis vai stāstījis.

Šeit kārtējo reizi apstiprinās, ka, ja kaut kas ir sirdij tuvs un Tu tici sev un tam, ka izdosies, ar to var arī sasniegt ko vairāk. Vai piekrīti tam?

Jā, protams, piekrītu. Pat vairāk - tā arī ir tā mūsdienu lielā lieta, kā atrast sevi, atrast to, kas ir tā Tava lieta un tas, kur tu esi īpašs. Arī kad mani dēli bija meklējumos, ko viņi vispār dzīvē darīs, es viņiem teicu trīs lietas. Trīs jautājumus, ko jāatbild tieši šādā secībā – vai tas Tev patīk, vai tas Tev padodas, un vai ar to Tu varēsi izdzīvot? Tā pirmā lieta ir tā svarīgākā – lai tas Tevi aizgrābj, jo pēc tam tas sāks arī padoties, un atnāks arī viss pārējais.

Kas ir tas, kas tevi iedvesmo tiekties pēc kaut kā vairāk, jo cilvēks jau pēc būtības ir mūžīgā attīstības procesā?

Tie ir tie mazie mirkļi. Tie pat nav nekādi lielie, varenie koncerti. Te man atkal jāstāsta par Cēsīm, kur saieta namā šaurā lokā, mājīgā atmosfērā gāju klausīties kā Igors Sproģis spēlēja akustisko ģitāru kopā ar Ināru Rubīnu. Tas bija tik apbrīnojami un tik intīmi, ka ģitāra spēj cilvēkam sniegt to, kas man likās tas, ko vēlos arī es.

Esmu uzstājies milzīgu auditoriju priekšā un esmu uzstājies pāris cilvēkiem. Bieži vien tās emocijas un iedvesma, ko gūstu pēc koncerta pāris cilvēkiem, ir pat spēcīgāka, nekā pēc lielajiem koncertiem.

Tie mirkļi, kad tevi uzaicina uz Dziesmu svētku koncertu, jo tavš skaņdarbs ir izvēlēts un iekļauts tā programmā, pat ja tas nav lielais koncerts.

Tie mirkļi, kad kāds pasaka, ka tavš padoms vai kāds izteikums ir bijis pagrieziena punkts viņa karjerā, vai esi palīdzējis kļūt labākam ģitārspēlēt.

Tie ir tie mazie mirkļi, kas iedvesmo.

Kas ir Tava mīļākā vieta Cēsīs vai Cēsu novadā?

Man ir dažas īpašas vietas Cēsīs. Dzīvoklītis Saules ielā, Cēsīs, kur esmu uzaudzis un šobrīd dzīvo mans audžu tēvs, ko laiku pa laikam braucu apciemot.

Mana mīļākā un skaistākā bērnības atmiņa ir reize, kad ar tēti un brāli lietuss laikā gājām uz Niniera ezeru peldēties. Tētis mums lika lasīt jāņogas un mums tas no sirds riebās, līdz ar to tas notika ļoti lēnām. Kad jāņogas beidzot tika salasītas, sāka gāzt lietuss. Tētis teica, ka, ja reiz esam sarunājuši, tad iesim, un tas tik tiešām ir spilgtākais bērnības notikums, ko aizvien ar brāli ar prieku atceramies.

Jāsaka, ka arī Cēsu koncertzāle ir mīļa vieta. Ne tikai tāpēc, ka tajā jaunībā bijušas daudzas balles un trakumi. Tā ir arī tā vieta, kura nesīs šo kultūras kodu, un kā vieta, kur cilvēki var uzturēt un saglabāt savu atšķirīgo un īpašo kultūru. Kā vieta, kur cilvēki var sniegt savu enerģiju un mīlestību.

Vai esi dzirdējis, ka Cēsis pasludinājušas sevi par Latvijas kultūras galvaspilsētu 2025.gadā?

To, ka Cēsis ir aktīvas, to mēs vienmēr esam jutuši. Un kāpēc gan, lai to nedarītu! Esmu par to, ka mums ir sev jāizvirza mērķi, jo tad mums ir motivācija tos piepildīt. Un vislabāk mērķus izvirzīt skaļi, jo preteībā gadījumā tiek nodrošināti atkāpšanās ceļi. Kad par mērķi ir pateikts skaļi, atkāpšanās ceļa nav un ir jāstrādā, lai to sasniegtu. Tā ir no tādām lietām, kas citkārt latviešiem trūkst, un tāpēc varbūt arī šāds skaļāks izteiciens rada zināmu ažiotažu ap to.

Ja mēs, cēsnieki, esam to pateikuši, tad mums tas ir jāizdara. Un zinot mūs, cēsniekus, es domāju, ka mēs to izdarīsim.

Vai savām atvasēm arī esi nodevis mīlestību pret mūziku, vai viņiem tomēr

citas intereses?

Tas man ir tāds trakums – neviens no dēliem nav izvēlējies jedzīgu profesiju, kurā vari mierīgi ar ģimeni nedēļas nogalē kaut kur aizbraukt atpūsties, vai kurā tev kontā ienāk stabila, prognozējama alga. Bet vai tad es viņiem neļaušu un teikšu viņiem, ka tas ir skaisti, bet ārkārtīgi grūti? Esmu to viņiem pateicis un viņi to zina – tālākais ir viņu ziņā.

Vecākais dēls, Kārlis muzicē grupā “Pirmais kurss” un ļoti nopietni nodarbojas ar filmēšanu – gan ar tiešsaistes filmēšanu, gan režisē lielākus pasākumus kā montāžas režisors.

Vidējais dēls ir pavisam iekšā mūzikā kopā ar grupu “Sudden Lights”. Vakar kā reiz biju uz koncertu – fantastiski. Klausījos un priecājos, ka vīri zina, ko viņi dara un zina, uz ko iet.

Jaunākais dēls šobrīd ir nosacītos meklējumos. Viņš mācījās Doma kora skolā, un pēc tās teica, ka varbūt jāpieķer klāt kādas digitālās prasmes, lai būtu mazliet drošāks pamats zem kājām. Pēc diviem gadiem gan saprata, ka ar digitālajām prasmēm tomēr nav pa ceļam un šobrīd apgūst vokālo mākslu Doma kora skolā.

Ar ģimeni bieži apmeklējat Cēsis?

Nē. Pa laikam apciemojam audžu tēvu Cēsīs, aizbraucam apkopt vecāku kapiņus. Parasti Cēsīs iegriežamies pa ceļam uz sievas vecāku mājām Rūjienā. Cēsīs padzeram kafiju, vai “Pagrabiņā” apēdam picu, kas mums jau tāda kā tradīcija un iemīļota vieta.

Protams, vienmēr esmu priecīgs, ja varu uzstāties un būt Cēsu koncertzālē. Šajā pavasarī, kad atbraucām ar dēliem ar savu koncertprogrammu, tas arī bija viens no tiem iedvesmojošajiem mirkļiem, par ko runāju iepriekš. Ar ģimeni spēlēt pārpildītā Cēsu koncertzālē koncertu, un sajūst to, ka esi cēsnieks un, ka cēsnieki Tevi aizvien atceras un ir priecīgi Tevi satikt – tā ir bauda!

Kaspar, liels paldies par sarunu! Tās izskaņā varbūt vēlies ko novēlēt Cēsu novadniekiem?

Man patika šis paziņojums par kultūras galvaspilsētu! Es saku, ka mums, cēsniekiem jāapņemas arvien lielākas lietas un nav jābaidās par tām pateikt skaļi. Mums nekad nepietrūks talanta, jo talantu Cēsu pusē vienmēr ir bijis ārkārtīgi daudz. Mums ir svarīgi saņemt sevi rokās un ieguldīt tajās visās lietās darbu, un es domāju, ka cēsniekiem darba tikums nav svešs.

Ja mēs kopā darbosimies, mazāk viens par otru gānīsim internetā, un strādāsim par tām lietām, kurās mēs varam ko izdarīt Cēsu, Latvijas un savas tautas labā, es teiktu, ka tad mēs visi iesim pareizajā virzienā un pareizajā ātrumā!